

[Dění, primordiální událost, zvnějšnění]

79/005 (790806-1)

Analýza dění musí vyjít a být založena na analýze struktury události. A k tomu je opět zapotřebí vytvořit si potřebný aparát myšlenkový a pojmový, s nímž tato práce může být provedena. Takový aparát lze nejlépe připravit – alespoň v hrubých rysech – při práci s nějakým co možná jednoduchým modelem (tak to prováděli ostatně také nejstarší filosofové ve starém Řecku). Proto se zdá, že lze za nejvhodnější začátek považovat úvahy o povaze nejjednodušší, nejprimitivnější, nejnižší události, události „prvního řádu“, „*primi ordinis*“, tj. události primordiální (termín Whiteheadův).

Výchozím předpokladem je aplikace myšlenky kvantovosti na průběh dění a na čas vůbec. Dění i čas mají diskrétní, zrnitou povahu, tj. nepředstavují žádné kontinuum, jak dosavadní fyzika předpokládala. Existují jakési nejmenší úseky času, jakési nejmenší částičky dění, pod něž už dále nelze jít, tj. které dál nelze už dělit. A tato nejmenší kvanta dění – nejmenší myslitelná kvanta dění – jsou právě ony primordiální události. Jsou to kvanta dění, tj. i v jejich rámci se stále ještě něco odehrává, děje, stává. Nicméně toto stávání, toto dění už nelze dále rozebrat na nějaké menší úseky, části dění, na nějaké menší události. Neexistuje možnost vést uprostřed události nějaký okamžitý „průřez“, který by byl schopen ono dění jaksi zastavit a ukázat v daném okamžiku zastavení vnitřní strukturu – protože strukturu infinitezimálního, časově bezrozměrného okamžiku, tedy strukturu jen prostorovou. Protože to však není možné, je nutno pozměnit pojetí dění a času, aby bylo lze nahlédnout, proč tomu tak je. Základní dění primordiální události musí mít takovou povahu, aby bylo zjevné, proč další dělení možné není. Nepochybně to souvisí s celkovostí, tj. s vnitřní i vnější sjednoceností, integritou události. Proto mluvíme o události a událostech, a ne pouze o nějakém bezbřehém dění, které nemá začátků ani konců.

To by ovšem asi ještě nestačilo. Podstatnou podmínkou je nahlédnutí toho, že dění je umožněno, založeno a nesené skutečností přechodu ze sféry vnitřního do sféry vnějšího, tzv. zvnějšnění, které je nějak paralelní s přechodem z oblasti toho, co ještě není, do oblasti toho, co je a co bylo, tj. s přechodem z budoucnosti do přítomnosti a minulosti. Zvnějšnění, zpředmětnění, zvěcnění (realizace znamená právě zvěcnění – vychází od *res* = věc), uskutečnění (když se něco ještě ne-daného stane skutkem) – to je ústřední problematika, která se váže k tématu dění a dějství.

(doma, 6. 8. 79)